

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 593/2024-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej WEBBER LEGAL, s.r.o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 14Csp/81/2020 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 14Csp/81/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Prešov v konaní sp. zn. 14Csp/81/2020 **prikazuje** konať bez zbytočných prieťahov.
- Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **443,77 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 14Csp/81/2020 (ďalej len

„napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Požaduje finančné zadosťučinenie 2 500 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 593/2024-24 zo 7. novembra 2024 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. Žalobca (pôvodne Všeobecná úverová banka, a. s.) sa žalobou doručenu okresnému súdu 29. apríla 2020 domáha voči sťažovateľke ako žalovanej zaplata 1 204,21 eur s príslušenstvom z titulu zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

4. Po doručení žaloby okresný súd vyzval žalobcu na zaplata súdneho poplatku a realizoval úkony v zmysle § 167 Civilného sporového poriadku.

5. Okresnému súdu bol 5. novembra 2020 doručený návrh žalobcu na pripustenie zmeny strany sporu na strane žalobcu z dôvodu postúpenia žalovanej pohľadávky, pričom okresný súd uznesením z 13. novembra 2020 navrhovanú zmenu pripustil. Okresnému súdu bolo 11. decembra 2020 doručené vyjadrenie nového žalobcu. Sťažovateľka 25. júna 2021 doručila okresnému súdu podanie, v ktorom namietala nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu. K námietke sťažovateľky sa žalobca vyjadril podaním zo 6. októbra 2021.

6. Okresný súd 9. januára 2025 nariadil termín pojednávania vo veci na 14. február 2025 a sťažovateľke zaslal podanie žalobcu zo 6. októbra 2021.

III.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka namieta, že okresný súd v napadnutom konaní koná nehospodárne, neefektívne a spôsobuje zbytočné prietahy. Napadnuté konanie je vedené na základe návrhu na vydanie platobného rozkazu doručeného súdu 29. apríla 2020. Dosiaľ nebolo vo veci rozhodnuté, v danej veci sa nekonalo žiadne pojednávanie, dokonca žiadne pojednávanie ani nebolo nariadené. Okresný súd naposledy 24. septembra 2021 zaslal právnomu zástupcovi žalobcu list s prílohami. Dňa 7. októbra 2021 bolo zaevidované podanie žalobcu označené ako „návrh“ spolu so 4 prílohami. Uvedené podanie žalobcu nebolo sťažovateľke do podania ústavnej sťažnosti doručené. Od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu uplynuli takmer 4 roky a 4 mesiace. Nejde o právne a skutkovo náročnú vec. Sťažovateľka svojím správaním neprispela k vzniku prietáhov.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Podľa okresného súdu na skutočnosti, že vo veci doteraz nebolo rozhodnuté, sa podpísali aj objektívne obmedzenia súvisiace s pandémiou COVID-19, pričom opomenutie vybavenia veci nesignalizovala žiadna zo strán sporu, ktoré sa o túto vec na súde až dosiaľ (hoci aj žiadosťou o informáciu o stave konania či nahliadnutím do súdneho spisu) žiadnym spôsobom nezaujímal. Po doručení výzvy ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti bol na prejednanie veci urýchlene nariadený termín pojednávania (na 14. február 2025). Ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľka nevyčerpala právne prostriedky, ktoré jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd. Sťažovateľka nepreukázala, že túto podmienku (podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi súdu) nespĺnila z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Aj keď možno pripustiť, že doba trvania konania pred okresným súdom nie je celkom ideálna, vzhľadom na všetky okolnosti, predmet sporu, jeho povahu a význam pre sťažovateľku, obmedzenia súvisiace s opatreniami proti šíreniu koronavírusu i skutočnosť, že vo veci je nariadený termín pojednávania, na ktorom možno predpokladať rozhodnutie veci, nevybočuje z medzí ústavnej akceptovateľnosti v miere odôvodňujúcej záver o porušení sťažovateľkiných práv v ústavnoprávne relevantnej intenzite. Sťažovateľka vôbec neuviedla, prečo by v jej prípade, ak by aj malo byť prípadne nálezom deklarované porušenie jej práv, malo byť potrebné pre účely dovŕšenia nápravy priznať jej aj požadované, resp. akékoľvek finančné zadosťučinenie. V súvislosti s požadovanou náhradou trov konania pred ústavným súdom, ako aj absenciou predchádzajúcej sťažnosti predsedovi súdu okresný súd poukázal na § 73 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy. Ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú.

IV.2. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že v zmysle konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nie je povinnosťou sporovej strany podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu pred podaním ústavnej sťažnosti. Okresný súd sa snaží poukázať na to, že sťažovateľka sa o vec nezaujímal. Sťažovateľka považuje za nesprávne, aby súd pripisoval zodpovednosť na vzniknutých prietahoch takýmto spôsobom sťažovateľke, resp. stranám sporu. Sťažovateľka svojím konaním prietahy v danom spore nespôsobilá a tvrdenia okresného súdu kategoricky odmieta. Navyše, počas konania nahliadala do elektronického súdneho spisu. Sťažovateľke bolo zo strany okresného súdu 25. januára 2025 doručené okrem predvolania na pojednávanie na 14. február 2025 aj vyjadrenie žalobcu doručené súdu 7. októbra 2021, pričom okresný súd vyzval sťažovateľku na vyjadrenie v lehote 15 dní od doručenia. Lehota na vyjadrenie tak mala uplynúť 10. februára 2025. Je vysoko pravdepodobné, že v prípade, ak by sťažovateľka využila svoje právo vyjadriť sa písomne v zákonnej lehote, žalobcovi by nebola zachovaná lehota na prípravu na pojednávanie. Z dôvodu, že bolo v záujme sťažovateľky, aby sa rozhodlo čím skôr, sťažovateľka sa rozhodla na vyjadrenie žalobcu písomne nereagovať a vyjadriť sa k vyjadreniu len ústne na pojednávaní. Na pojednávaní 14. februára 2025 okresný súd rozhodol tak, že žalobu zamietol. Sťažovateľka zatiaľ nedisponuje písomnou zápisnicou z pojednávania, ani zvukovým

záznamom, ani písomným vyhotovením rozsudku. Nie je zrejmé, ako poukaz na pandémiu COVID-19 a zdravotný stav zákonného sudcu (obdobie konca roka 2021) súvisí s nekonaním okresného súdu v období rokov 2022 – 2025. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd pri svojom rozhodovaní zobral do úvahy aj skutočnosť, že okresný súd bol zo strany ústavného súdu urgovaný na zaslanie odpovede, ako aj skutočnosť, že uvedené zdržanie bolo spôsobené nepredložením vyjadrenia zo strany zákonného sudcu napriek opakovaným urgenciám.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

12. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že ide o vec, ktorá nevykazuje črty mimoriadnej skutkovej či právnej zložitosti a tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Na skutkovú či právnu zložitosť nepoukázal ani okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti.

13. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd neidentifikoval taký postup na strane sťažovateľky, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

14. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu, tento ústavný súd vyhodnotil ako poznačený nečinnosťou, ktorú možno identifikovať v období od októbra 2021 (doručenie vyjadrenia žalobcu) do februára 2025 (konanie pojednávania). Okresný súd napokon vyhlásil rozsudok na pojednávaní konanom 14. februára 2025. Konanie, ktoré začalo v apríli 2020, dosiaľ nie je právoplatne skončené.

15. Ústavný súd uznáva, že obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi, hoci to v zásade nemôže zbaviť štát úplnej zodpovednosti za nadmernú dĺžku namietaného konania (rozsudok ESLP z 8. 2. 2022 vo veci Q and R proti Slovinsku, sťažnosť č. 19938/20, § 80). Časť napadnutého konania spadá do obdobia pandémie COVID-19. Ústavný súd však nezistil žiadnu objektívnu prekážku, ktorá by bránila riadnemu ústnemu prejednaniu sporu sťažovateľky, a to minimálne od skončenia ostatného obdobia prísnych protipandemických opatrení, t. j. od 22. februára 2022 (zrušenie vyhláseného núdzového stavu uznesením vlády Slovenskej republiky č. 695 z 24. novembra 2021).

16. V súvislosti s argumentáciou okresného súdu, podľa ktorej sťažovateľka nevyužila prostriedok nápravy, keď nepodala sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru ESLP, ktorý opakovane vyslovil názor, že sťažnosť podaná predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (pozri napr. rozsudok Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013 a iné). Uvedený právny názor si pod vplyvom štrasburskej judikatúry osvojil i ústavný súd (napr. nález I. ÚS 103/2019 z 11. júna 2019). Ústavný súd zároveň dodáva, že všeobecný súd má dbať na plynulosť konania bez ohľadu na skutočnosť, či sú účastníci konania aktívni, zaujímajú sa o priebeh konania, domáhajú sa rozhodnutia.

17. Ústavný súd nemôže prijať obranu okresného súdu založenú na poukaze na zaťaženosť. V tomto smere ústavný súd zotrváva na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti v zásade nie sú dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 103/2021). Prietahy v konaní nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe.

18. Po preskúmaní obsahu spisu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní je poznačený prietahmi, ktoré je možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

19. Keďže napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu). Okresný súd vo veci vyhlásil rozsudok 14. februára 2025. Aj v prípade, ak by predmetný rozsudok nebol stranami sporu napadnutý opravnými prostriedkami, okresný súd bude po právoplatnosti rozsudku ešte rozhodovať o výške náhrady trov konania.

20. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 2 500 eur, ktoré považuje za primerané okolnostiam veci, pochybeniu okresného súdu.

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

22. Pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení ústavný súd prihliadal na konštatovanú nečinnosť, okresného súdu, celkovú dĺžku konania, charakter a predmet napadnutého konania (vec sťažovateľky nespadá do okruhu tzv. privilegovaných typov konania, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou), výšku žalovanej pohľadávky (1 204,21 eur s príslušenstvom), ako aj správanie sťažovateľky. Ústavný súd okrem iného zohľadnil, že sťažovateľka sa domáhala nariadenia pojednávania, resp. rozhodnutia vo veci v podaní z 25. júna

2021. Následne, napriek nečinnosti okresného súdu, až do momentu podania ústavnej sťažnosti v auguste 2024 sťažovateľka nesignalizovala nespokojnosť s priebehom konania, neurgovala rozhodnutie vo veci, nevyužila možnosť podania sťažnosti predsedovi okresného súdu, čo nesvedčí v prospech záveru o pociťovaní právnej neistoty sťažovateľkou. Navyše, medzičasom po podaní ústavnej sťažnosti došlo k meritórnemu rozhodnutiu vo veci. Po komplexnom zohľadnení všetkých relevantných skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti veci popri vyslovení porušenia práv sťažovateľky neopodstatňujú aj priznanie finančného zadosťučinenia. V časti požadovaného finančného zadosťučinenia tak ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

23. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur, základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnenému zástupcovi sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 % a pri úkonoch právnej služby realizovaných od 1. januára 2025 sadzbu dane vo výške 23 %. Daň z pridanej hodnoty pri úkonoch uskutočnených v roku 2024 predstavuje 142,79 eur a pri úkone uskutočnenom v roku 2025 predstavuje 88,74 eur. Sťažovateľke by tak prináležala náhrada trov konania 1 331,33 eur.

25. Ústavný súd však už k priznávaniu náhrady trov konania o ústavnej sťažnosti judikoval, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) vytvára koncept založený na východisku, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a

d'alsie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020).

26. V posudzovanej veci ústavný súd prihliadol na špecifiká prípadu spočívajúce v tom, že ústavnou sťažnosťou sú namietané prietahy v konaní, pričom spis okresného súdu nie je obsiahly, predmetom ústavnej sťažnosti je zo skutkového a z právneho hľadiska problematika, ktorú možno označiť ako jednoduchú. Zároveň ústavný súd uvádza, že sťažovateľka bola úspešná v rozsahu namietaného porušenia označených práv okresným súdom, nie však aj vo vzťahu k žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia (a to ani čiastočne). Sťažovateľka sa rozhodla využiť možnosť podať ústavnú sťažnosť, ktorá si vyžaduje právne zastúpenie (a teda nevyhnutný vznik trov právneho zastúpenia), bez toho, aby predtým okresnému súdu signalizovala nespokojnosť s priebehom konania a pokúsila sa docieľiť posun v napadnutom konaní priamo na okresnom súde (napr. podaním žiadosti o nariadenie pojednávania, sťažnosti na prietahy podanej predsedovi okresného súdu). Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyhodnotil ako dôvodné uložiť okresnému súdu ako účastníkovi konania o ústavnej sťažnosti povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania iba sčasti (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde), a to v rozsahu 1/3 z vyčíslenej výšky v bode 24 tohto nálezu, t. j. 443,77 eur (bod 3 výroku nálezu).

27. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu